

***Oppfølging av trusler, hets,
sjikane og hatefulle ytringer
mot folkevalgte***

Folkevalgtes rutine

Vedtatt av kommunestyret 19. oktober 2022

~~~~~
SØNDRE LAND
KOMMUNE

Oppfølging av trusler, hets, sjikane og hatefulle ytringer mot folkevalgte. Folkevalgtes rutine

Om dokumentet

Her kan du lese om hva du som folkevalgt eller partileder kan, bør og skal gjøre dersom du selv eller noen i ditt parti blir utsatt for trusler, hets, sjikane og hatefulle ytringer.

Ytringsfrihet

Det grunnleggende utgangspunkt i ethvert demokrati er ytringsfrihet. I Norge er det forankret i Grunnlovens § 100 og den europeiske menneskerettighetsorganisasjonens artikkel 10

Grunnlovens § 100, første og andre ledd:

«Ytringsfrihet bør finne sted.

Ingen kan holdes rettslig ansvarlig for å ha meddelt eller mottatt opplysninger, ideer og budskap med mindre det lar seg forsvare holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse. Det rettslige ansvar bør være foreskrevet i lov.

Frimodige ytringer om statsstyret og hvilken som helst annen gjenstand er tillatt for enhver. Det kan bare settes klart definerte grenser for denne rett der særlig tungtveiende hensyn gjør det forsvarlig holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelser.»

Den europeiske menneskerettighetskommissjonens artikkel 10:

«1. Enhver har rett til ytringsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet og uten hensyn til grenser. Denne artikkel skal ikke hindre stater fra å kreve lisensiering av kringkasting, fjernsyn eller kinoforetak.

2. Fordi utøvelsen av disse friheter medfører plikter og ansvar, kan den bli undergitt slike formregler, vilkår, innskrenkninger eller straffer som er foreskrevet ved lov og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, territoriale integritet eller offentlige trygghet, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, for å verne andres omdømme eller rettigheter, for å forebygge at fortrolige opplysninger blir røpet, eller for å bevare domstolenes autoritet og upartiskhet.»

Folkevalgte skal være åpne for kritikk, men skal ikke tåle enhver form for trusler, hets, sjikane eller hatefulle ytringer.

Folkevalgte som observerer, selv utsettes for eller på annen måte blir gjort kjent med hets, sjikanering, hatefulle ytringer og trusler mot seg selv eller andre folkevalgte, oppfordres til å forfølge forholdet. Det bør gjøres ved å informere din partileder og kontakte politiet direkte, eller ved å søke bistand fra rådmannen. I kommuneadministrasjonen vil det være HR - leder som følger opp saken på

vegne av rådmannen. HR - leder vil fungere som politikontakt og bistå med å vurdere alvorligheten av forholdet.

Partileders rolle

Partileder har ansvaret for at du som folkevalgt får nødvendig oppfølging i forbindelse med trusler, hets, sjikane og hatefulle ytringer.

Partileder skal bistå deg i dialog med politiet og avklare forhold rundt din sikkerhet, der rådmannen ved HR - leder ikke kobles på saken.

Partileder skal også informere om muligheten til å innhente praktisk bistand fra rådmannen ved HR - leder, og bistå deg i den sammenheng om ønskelig.

Hva kan trusler, hets, sjikane eller hatefulle ytringer være?

- Trusler og truende adferd kan uttrykkes verbalt eller gjennom tegn/kroppsspråk. Formålet må være å skape ubehag, frykt, engstelse og/eller usikkerhet.
- Med sjikane/hets forstås ærekrenkende utsagn for å skremme, krenke eller annen fiendtlig, nedverdiggende eller ydmykende adferd.
- Med hatefulle ytringer forstås ytringer av diskriminerende art på grunn av noens tilhørighet til en bestemt minoritetsgruppe, når denne ytringen er fremsatt offentlig eller i andres nærvær, og den er rettet mot en bestemt gruppe eller individets antatte gruppetilhørighet (straffeloven § 185).

Hva bør du gjøre dersom du eller noen i ditt parti utsettes for trusler, hets, sjikane eller hatefulle ytringer?

Det er viktig at du slipper å håndtere slike hendelser alene. Du bør derfor informere din partileder. Du, eventuelt i samråd med partileder, bør også søke råd fra politiet direkte eller få bistand fra rådmannen ved HR - leder.

Partileder, varaordfører og ordfører som utsettes for trusler, hets, sjikane eller hatefulle ytringer oppfordres til å snakke med en partikollega om hendelsen, og tilsvarende søke råd hos politiet direkte eller fra rådmann ved HR-leder.

Det vises til *Rutine for administrativ oppfølging av trusler, hets, sjikane og hatefulle ytringer mot folkevalgte*

Vurder reaksjonsform

Du bør vurdere om:

- Hendelsen skal ignoreres, dersom den oppleves som bagatellmessig og du ikke finner den skadelig eller belastende,
- om du vil tipse politiet om hendelsen, herunder søke råd rundt egen sikkerhet,
- anmelde hendelsen alene eller med bistand fra HR – leder,
- du vil ta ut stevning og eventuelt kreve erstatning.

HR - leder kan bistå i kommunikasjon med politiet og administrasjonen for øvrig med tanke på sikkerhetstiltak og annen tilrettelegging, vurdere om ytringen antas å være straffbar, og bistå med å inngi anmeldelse.

Innholdet i en anmeldelse

Dersom du ønsker å anmelde forholdet på egne vegne, bør du utforme anmeldelsen slik at den omfatter:

- Informasjon om hva du ønsker å anmelde,
- informasjon om tidspunkt og sted for hendelsen,
- informasjon om eventuelle vitner,
- kontaktinformasjon til fornærmet.

Sikre bevis

I den grad det er mulig bør det sikres bevis, for eksempel ved å ta skjermdump e.l.

Informasjon til kommunikasjonsavdelingen

Kommunikasjonsavdelingen skal informeres om trusler, hets, sjikanering og hatefulle ytringer mot folkevalgte som er offentliggjort i kommunikasjonskanaler som kommunen administrerer.

Dersom innholdet i ytringen antas å være straffbart, skal kommunikasjonsavdelingen fjerne innholdet. Ta kontakt med rådmannen, som informerer HR - leder.

Hendelsen bør registreres i avvikssystemet

Hendelsen bør registreres i kommunens avvikssystem. Ta kontakt med rådmann.

Oppfølging etter trusler, hets, sjikane og hatefulle ytringer

Om ønskelig skal du få adgang til bedriftshelsetjeneste, kriseteam og psykososial bistand.

Relevante og aktuelle lover

Straffeloven § 263 om trusler rammer den som gjennom en ytring og/eller en handling truer noen med at de skal utsettes for noe straffbart, på en måte som er egnet til å skape alvorlig frykt hos den som utsettes for trusselen. Trusselen er straffbar både når den er direkte overfor den som trues og når de er offentlige.

Straffeloven § 183 om oppfordring til straffbar handling rammer den som offentlig oppfordrer noen til å begå en straffbar handling.

Straffeloven § 267 om krenkelse av privatlivets fred rammer den som offentlig ytrer opplysninger om noens privatliv, uten at den det gjelder har samtykket og uten at opplysningene har noen saklig relevans i samfunnsdebatten.

Straffeloven § 266 om hensynsløs atferd rammer den som ved krenkende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred.

Straffeloven § 185 om diskriminering og hatefulle ytringer («rasismeparagrafen») rammer den som offentlig fremsetter kvalifisert krenkende diskriminerende eller hatefulle ytringer mot noen på grunn av deres:

- a) *Hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse*
- b) *Religion eller livssyn*
- c) *Homofile orientering*
- d) *Nedsatte funksjonsevne*